

ВЕСЕЛКА

ЖУРНАЛ ДЛЯ ДІТЕЙ

THE
RAINBOW
A CHILDREN'S MAGAZINE



КОБЗАР





Дорогі Діти! Привітаймо в нашому колі Наталку П и л и н'ю к, яка недавно приїхала з Перу в Південній Америці до ЗДА й оселилась в Шикаго. Наталка вже давно є читачкою „Веселки” і дуже хотіла прибути до ЗДА й жити серед українських дітей. Ось що вона пише:

Повідомляю Тебе, дорога „Веселко”, що Бог вислухав мої молитви, і я вже на вільній землі Вашингтона. Тут мені подобається. З Маямі до Чикаго я їхала автобусом, бачила гарні красвиди, зелені ліси, чистоту й порядок. Цього в Перу немає. Тішуся, що знаходжуся вже серед українських дітей. В неділю після прибуття до Чикаго я була в церкві св. Миколая. Наша Служба Божа й спів церковного хору дуже мене зворушили. Після вакацій буду ходити до школи св. Миколая. Це буде моє найбільше щастя, про яке я давно мріяла.

Від Р е д а к ц і ї: Якщо б хтось з читачів „Веселки” бажав написати до Наталки, подаємо її адресу: Natalia Pylypiuk W., 1016 N. Rockwell St., Chicago 22, Ill.

**

Ростик К о н д р а т ю к з Дорчестеру (Масечузетс). Дорогий Ростик! Дуже дякуємо Тобі за Твій гарний малюнок. Шкода, що не можемо його вмістити в „Веселці”, але він зроблений крейдками і годі його зрештодувати. Вітай!

**

Леся С е н е н к о з Джерзи Сити, Н. Дж. пише: Дорога „Веселко!” Я є ученицею восьмої класи школи українознавства. Ти стала мені в пригоді у зладженні альбому в соті роковини смерті нашого генія Тараса Шевченка. Я Тебе завжди читаю з цікавістю, бо Ти виробила в мені замилювання читати українські книжки. Зокрема дуже подобається мені чудова українська мова, якою писані всі матеріали, що Ти їх друкуєш.

Бажаю Тобі успіхів у Твоїй праці!

Відповідь Р е д а к ц і ї: Дорога Лесю! Дякуємо Тобі за признання й тішимося, що „Веселка” спонукала Тебе читати українські книжки. Дав би Бог, щоб таких дітей, як Ти, було якнайбільше. Вітай!

**

Від двох наших найменших читачів, Петруся К р а в ч у к а з Монреалю (Канада) й Антонія Григорія Ш л о и с ь к о г о, отримали ми дуже гарні й цікаві листи. Петрусь пише:

Дорога „Веселко!” Я маю п'ять з половиною років. Ходжу до першої класи рідної школи. Мені дуже сподобалася у „Веселці” казка про зайчиків. Мій братчик Андрійко має сім років і також дуже любить читати „Веселку”. Поздоровляю Тебе щиро!

А ось лист від Антонія:

Дорога „Веселко!” Я дуже люблю Тебе й Твої оповідання. Я найбільше люблю Богдана-характерника, гномика Дадка, Вовка Неситого, Чал-Чалапа. Я вчуся в другій класі американської школи і в третій української.

Відповідь Р е д а к ц і ї: Славно Петрусю! Ти такий маленький, а вже так гарно пишеш і читаєш по-українськи. Та й Антонієві бажано, щоб далі втішався казками й оповіданнями з „Веселки”. Привіт!

1. ЯКІ ЦЕ СЛОВА?

На місце рихок вставте склади, щоб вийшли відомі слова Тараса Шевченка. Подайте, з якої поеми вони взяті.

На — ду — на — пі —
 Не — не — ги —
 От — лю — на — сла —
 Сла — у — ї —

**

2. ЩО ЦЕ?

- а.) Гора — не гора, чорна, як мара,
 Пів неба закрила і так гуркотіла:
 — Ткайте, люди, бо лихо вам буде:
 Рясними сльозами заплачу над вами!

А люди їй стиха:
 — Побільше б того лиха
 На поля, на городи,
 То не буде шкоди.

- б.) Дитиною була — сорочки не мала,
 А виросла — сто сорочок убрала?

- в.) Без сокири, без лопати
 Збудували в садку хату?

**

3. ПИТАННЯ-ЗАГАДКИ

Хто може йти на прогулянку в поле, не виходячи із свого дому?

Що можна мати навіть у порожній кишені?
 Яка голова не має ні одного волоска?

Як, тримаючи в руці одного „квадра”, можна всім присутнім показати два?

Як з найбільшого озера можна зробити ніщо?



ЖУРНАЛ ДЛЯ ДІТЕЙ КОЖНОГО ВІКУ

з кольоровими ілюстраціями виходить кожного місяця у Видавництві „Свобода” заходами Українського Народного Союзу. Редагує Колегія з членів Об'єднання Працівників Дитячої Літератури. Річна передплата становить у ЗДА — 4.00 дол., у інших країнах — рівновартість цієї суми. Ціна окремого числа — 40 центів. Ціна подвійного числа — 60 центів.

Адреса: “SVOBODA” — “Veselka”, P. O. Box 346, Jersey City 3, N. J., USA.

Редакція застерігає собі право виправляти прислані авторами матеріали. Передруки нових творів і ілюстрацій, вміщених у „Веселці”, тільки за попередньою згодою Редакції й Видавництва та за поданням джерела.

Обкладинка роботи М. Бутовича. Розділові заставки М. Бутовича, Е. Козака, П. Холодного.

“THE RAINBOW” — “VESELKA”
 published monthly by the Ukrainian National Association
 81-83 Grand Street — Jersey City, N. J.
 Subscription \$4.00 per year.

Entered as Second Class Matter at Jersey City, N. J.

Ілюстрація на обкладинці:

Юрій Козак — Новацький вогник

КОЛИ ЦВІТУТЬ АКАЦІЇ...

Коли в городі зацвітуть акації,
Запахнуть нам мандрівкою вакації.
Долинами, горбами в'ється шлях —
Туди б нам на колесах, на ногах!..

Хто поїздом, хто автом, хто автобусом
Із мапами, із компасом, із... глобусом,
Хто кораблем по синім плесі вод
Із серцем, що бажає див-пригод.

А може хтось помчить у світ і крилами
Над горами, містами і над селами,
Між небом і землею, серед хмар,
У літаку, що здаля — мов комар.

Та є й такі, що тихими дорогами,
Стрімкими горами, долинами розлогими
Мандрують пішки під веселий спів,
Обійдуться без авт, без літаків.

Ім дайте лиш натішитись природою,
Веселою мандрівкою-пригодою,
Нічого більш не хочуть вже вони —
Оті сумівці юні й пластуни!



ТАРАС ШЕВЧЕНКО У КАНАДІ

(На відкриття пам'ятника у Вінніпегу

дня 9-го липня 1961 р.)

Радіє нині вся громада,
Для всіх святочний час настав:
Із України у Канаду
Тарас Шевченко завітав!

Він українське рідне слово
Проніс через широкий світ,
І гомін Києва, і Львова,
І моря Чорного привіт!

Між сестрами і між братами,
Такий усміхнений, живий,
Сьогодні він отут, із нами —
Свободи вічний вартовий!

Ми будем завжди з ним зростати,
І зникнуть всюди сили злі,
А „буде син, і буде мати,
І будуть люди на землі!”

Пам'ятник Т. Шевченкові в Вінніпегу — Канада
Скульптура А. Дарагана ➤➤➤➤➤



Володимир РАДЗИКЕВИЧ

ТАРАСИКОВА НІЧ

Був прекрасний весняний вечір. На березі річки, під крилатими вербами, дев'ятилітня дівчинка Ярина питала свого старшого брата, одинадцятилітнього Тараса:

— Не підеш додому, Тарасе?

— Не піду, Ярино! — відповів Тарас. — Глянь, як тут гарно! Зорі сяють серед неба. Місяць світить. Річка шумить. Соловейко щечече на калині. А у хаті — мачуха... Не піду! Тут заночую.

— А не будеш боятися?

— Чого? — здивувався Тарас.

— Русалок! Мені покійні мама казали, що, як спадає ніч, русалки виходять із річок, бігають по лугах, полях і садках, граються, співають. А як хто їм попадеться, на смерть залоскочуть!..

— Мене не залоскочуть! — сказав Тарас. — Я скажу, що в мене лиха мачуха, і вони мене пожалюють. Дід Іван розказували, що русалки добрі. Вони так смішно співають: „Ух! Ух! Солом'яний дух, дух!..”

— Ти чув, Тарасику?

— Чув. Але їх не бачив. Хотів би побачити.

— Чому?

— Кажуть: вони гарні. В них білі, червоні, зелені сорочки.

Ярина хвилинку подумала.

— Я чула, що вони раз зловили дівчинку й звеліли їй відгадати загадку. Дівчина загадки не відгадала, і вони її залоскотали.

Тарас засміявся.

— А я відгадаю, і вони мене не залоскочуть!..

Ярина якось сумовито глянула на Тараса й подала йому клуночок.

— Мені вже треба йти, бо мачуха буде сердитись. Тут, у хустині, я тобі принесла шматок сиру й окрасць хліба. А хустину підклади собі під голову.

Тарас поглянув вдячними очима на Ярину і промовив:

— Ти добра сестричка, Яриночко! Спасибі!

Коли Ярина відійшла, Тарас зломив кілька галузок вербини й прикрив їх хустиною. Готуючись до нічлігу, молився вголос:

— Боже великий! Царю небесний! Пошли мені людей, щоб добра навчили. Дай волю-долю моїй родині й народові. Мати Божа! Змилуйся над нами, сиротами, й опікуйся нами!

Після того ліг. Дивився на небо, що густо засіялося зорями, слухав, як шуміла річка, як шелестів очерет під подувами легенького вітерця, що ніс пахощі з лугов, гаїв і садків.

Тарас заснув.

І снилося йому, що з річки вийшло шість русалок. Всі були гарні, всі в зелених сорочках. Завели довкола нього танок і заспівали пісеньку: „Ух! Ух! Солом'яний дух, дух!”

Найкраща русалка вкрила його зеленим серпанком і заговорила:

— Сестрички, залишіть його, не лоскочіть, бо він буде великий у народі повік-віки!

А до Тараса сказала:

— Тобі, хлопче, з щастя і з горя сплететься доля. Терниста буде дорога твого життя, але будуть на ній хвилини радості і щастя, бо твій нарід полюбить тебе. За те полюбить, що ти співатимеш йому про волю України.

Тарас прокинувся, протер очі й побачив у світлі місяця поруч себе старого сивого кобзаря з бандурою в руках.

— Що ти тут робиш? — запитав кобзар, усміхаючись.

— Ночую, діду, бо в мене лиха мачуха... — відповів Тарас.

— І добре спалося тобі?

— Дивний сон я мав, діду. Снилось мені, що русалки вийшли з річки й завели довкола мене танок. Шість їх було, і чудно якось кликали одна одну: Калина, Тернина, Недоля, Воля, Уява, Слава. Одна з них сказала, що я буду співати про волю України.

Старий кобзар здивувався, щось подумав і промовив:

— Недаром вона тобі це сказала. Це значить, що така доля тобі судилася. Калина, Тернина, Недоля, Воля, Уява, Слава — так русалки звалися, кажеш? Усіх їх ще зустрінеш на своїй дорозі. Візьми, сину, мою бандуру! Я вже старий, немічний. І свої пісні відспівав я вже... Тепер ти будеш співати народові. Нову пісню розпочнеш. Співай же, мій голубе, про Січ, про могили та клич народ, щоб скидав чужі пута.

З цими словами кобзар передав Тарасові свою бандуру.

— Будеш співати, хлопче? — запитав.

Врадуваний Тарас узяв із рук дідуся бандуру, глянув на нього розумними очима й відповів:

— Буду співати, діду! Про старовину, про те диво, що було й минуло. Буду будити нарід.

Тарас сповнив свою обіцянку й дав українському народові чудову пісню про волю України.

Бо тим хлопчиною, що ночував під крислати-ми вербами над річкою, був наш найбільший поет — Тарас Шевченко.



Ніна НАРКЕВИЧ

Ілюстрація М. Бутовича

ВІН ЛЮБИТЬ МЕНЕ...

Видався ясний, погожий день. Софійка прокинулася рано й зараз підбігла до віконечка подивитися, яка надворі погода. Мама ще вчора обіцяла пустити її на прогулянку за місто.

Софійка не раз ходила з нянею довгими вулицями Києва до валу, а звідти вибиралася в поле. Там було стільки квітів! Угорі, в синьому небі, співали пташечки, а на зеленій луці паслися телята. Няня сідала в холодочку під деревом, а Софійці наказувала:

— Дивись, дитинко, далеко не відбігай, а то ще загубишся!

От тоді починала гратися та бігати маленька дівчинка. Вона дуже любила ці прогулянки і весела та бадьора верталася до мами з китицею пахучих квітів. Було їй дуже приємно розповідати мамі про все, що чула й бачила в полі, далеко від гамірливого міста.

Так і сьогодні Софійка весела й щаслива пішла на прогулянку.

Няня вибрала собі затишне місце під дикою грушею, сіла вишивати і задрімала.

Софійка побігла за квітами. Скрізь голубили волошки, а ромен так і манив до себе білосніжними пелюстками з золотою серединкою. Софійка бігала уздовж валу, знову верталася, і не зчулась, як відбігла досить далеко. Її руки були повні квітів. Пора вертатися до няні. Побігла в один бік, у другий — та й загубила ту стежку, якою прийшла.

Навколо не було нікого. Дівчинка перелякалася, розгубила половину квітів і почала крізь сльози кликати:

— Няню, де ви?

Аж ось за валом почулися кроки. Дівчинка зраділа й кинулася туди, та раптом спинилася...

До неї йшов молодий чоловік з течкою в руках і привітно усміхався.



У цю мить з-за валу вибіг якийсь інший чоловік і гукнув:

— Гей, Тарасе, чого ж це ти забарився? Ти ж обіцяв бути сьогодні в Охріменків. Я чекав, чекав на тебе, щоб іти разом, а ти все не вертаєшся... Господиня казала, що ти пішов до Золотих Воріг малювати. А ти аж тут опинився. Що це за дівчатко?

— Та оце ми няню загубили, — відповів Софійчин новий приятель, пестячи її волоссячко.

Софійка знову почала плакати.

— Не плач, дитинко, знайдемо няню, знайдемо!.. — став він її знову потішати, а тоді, звертаючись до приятеля, сказав: — Знаєш що, друже? Бери мою течку, я візьму дитину на руки та й підемо до отих хат, розпитаємо про її матір.

Так і зробили. Скрізь питали вони про Софійчину маму, але ніхто нічого не міг сказати.

— Моє маленьке, може пригадаєш, де ти живеш? — почав знову питати в дівчинки „дядько“.

— Це така біла хата, а там церква недалеко — велика, велика... — розповідала дівчинка.

— Слухай, Тарасе, чи не мешкає вона, бува, коло собору святої Софії? — сказав Тарасів приятель. — Ходімо туди, а як і там не знайдемо, то прийдеться вдатися до поліції. А, може, візьмеш Софійку за дочку?

— А що ж, і візьму, я її дуже полюбив, — весело відповів Тарас.

Отак розмовляючи, ввійшли вони в місто. Незабаром підійшли до собору святої Софії. Тарас спустив дівчинку з рук.

— Ну, то, може, тут упізнаєш свою хатку.

— Раптом із завулка вийшла молода жінка і, побачивши дівчинку, з радісним криком кинулася до неї.

— Оце певно й твоя мама! Бачиш, ми таки її знайшли! — зрадів Софійчин приятель.

А мама сміялась і плакала, тулячи до грудей свою донечку. Заспокоївшись звернулася до обох молодих панів:

— Чи дозволите знати, кому я повинна дякувати за те, що моя Софійка знову зі мною?

— Моє ім'я — Тарас... дядько Тарас, — відповів Софійчин новий приятель. — А тепер пробачте, ми поспішаємо.

Тарас уклонився мамі, поцілував Софійчину голівку і швидко пішов геть. А його товарищ обернувся і на прощання сказав до Софійчиної мами:

— Його ім'я — Тарас Шевченко, той, що написав „Кобзаря“, може чули.

Мама так і завмерла.

— Тарас Шевченко — це ж наш поет! Чуєш, Софійчко, хто тебе знайшов?

Софійка не знала, хто такий Шевченко, вона притулилася до мами і мовчки дивилася вслід доброму дядькові.

— Він дуже, дуже добрий... Так гарно малює і... любить мене, — тихо сказала дівчинка.

— Чого ти плачеш, маленька? Що сталося? Хто тебе скривдив?

— Няня, де моя няня? — хлипала Софійка.

— А-а, то ти загубила няню! — промовив незнайомий. — Не плач, серденько, ми її зараз знайдемо. Ходи зі мною!

Він узяв Софійку на руки і пішов з нею уздовж валу.

— Звідки ти прийшла? — запитав він.

Софійка показала на місто, але не могла назвати вулиці, де мешкає, не могла сказати й свого прізвища.

— Я — Софійка, а мама — то моя мама! — безпорадно повторювала вона.

— Що ж із тобою робити, моє маленьке? — задумливо промовив молодий чоловік. — Знаєш що? Посидимо трошки, я тобі казочку розповім, намалюю щось, а тим часом няня нас знайде.

Його привітна мова, ласкаві, усміхнені очі заспокоїли Софійку. Сльози висохли на її личку, і за кілька хвилин вона вже з цікавістю дивилася, як „дядько“ малював їй усе, що вона йому наказувала: і телятко, і пташку, і жучка, і метелика, що сів недалеко на квітці, і волошку.

До кожного малюнка „дядько“ оповідав веселу пригоду, а з волошок, що вона назбирала, виплів гарний віночок і поклав їй на голівку.

— Давно те було, як я навчився віночки плести, ще як пастушком був...

А час летів, сонце стало хилитися на захід.

— Уже пізно, моє маленьке, що ж мені робити з тобою? Твоя няня десь пішла далеко. Ходімо до мене, а там почнемо шукати твою маму, — сказав він з лагідною усмішкою.

В ПЕРЕД! НА КИЇВ, НА КИЇВ!



Ген. М. Тарнавський під Києвом у серпні 1919-го року
Картина Едварда Козака

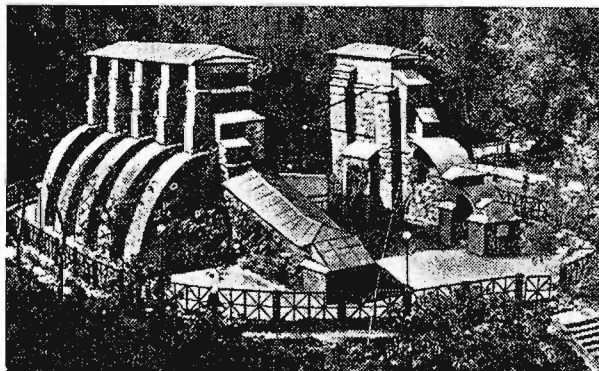
У 1914 році вибухла світова війна. Унаслідок тієї війни впала російська царська держава, і поневолені Московією народи взялися будувати свої власні держави. Почав будувати свою державу і український народ. Навесні 1917 року в Києві створилася українська влада — Українська Центральна Рада.

Упала й імператорська влада в Австрії, і ті народи, що були під володінням Австрії, почали визволятися й будувати свої держави. Під австрійською владою була також частина України — Галичина зі столицею Львовом. І ось у Львові 1-го листопада 1918 року українці взяли владу в свої руки.

Але наші давні вороги почали війну з Україною. З Москви вирушили на Київ большевицькі війська, а на Галичину вдарили поляки, яким допомагали інші держави, зокрема Франція. Після важких, перічних боїв Українська Галицька Армія відступила на схід — на Наддніпрянську Україну. Отак наддніпрянські і галицькі вій-

ська опинилися між двома ворогами. Обидві українські армії об'єдналися для спільної боротьби проти москалів, щоб відібрати від них столицю всієї України — Київ.

Українські війська з великим завзяттям і хоробрістю рушили на ворога. „На Київ! На Київ! Вперед, вперед!“ — лунало між вояцтвом, і стрільці кидалися в бій, гнали геть з України московських загарбників. На чолі наддніпрянських військ ішов головний отамаан Симон Петлюра, а галицькими частинами командував начальний вождь генерал Мирон Тарнавський.



Залишки Золотих Воріт у Києві

Пришов незабутній день 31 серпня 1919 року: українські війська визволили золотоверхий столичний Київ!

І хоч сьогодні в Києві знову московська большевицька влада, але вона не вічна. Напевно прийде той час, коли український народ знову стане володарем своєї землі, і над Києвом замає синьо-золотий прапор.

Б. Д.



Казка шоста

про Куванчачу, що мурашок конопляною галузкою настрашив, а через те підняв мокру бороду на сонці сушив.

(Закінчення розділу)

Куванчача й павучок і не зогляділися за бачкою, як надійшов вечір. Куванчача був уже сухий та вичищений. Сонце за день засмарило йому щічки, і він виглядав, як достигле яблучко. Хоч і не був Куванчача чепуруном, таки закортіло йому подивитися на себе. Глянув у росянку на листочку і запишався.

Але, як підвів очі від того дзеркальця і поглянув навколо, аж скрикнув: так було навколо привітно й гарно!

Звідусіль із води виглядали головки жабок. Тихо розходилися над ставком перші звуки концерту. Жабки починали свою надвечірню пісню. Біля кожної жаб'ячої головки надувалися білі пухирці, виграваючи, мов маленькі органи.

Прибувало щораз більше голосів. Хор ставав голосніший. Оповідання в піснях були щораз цікавіші. А було в них і про чудове підводне царство жаби-володарки, і про кухаря її Мух-Ковтайка, про вістуну Плавай-Скакайка, про вартових Чатуй-Неспайків, і про пишні палаци, вишплетені з рясних водоростей та прикрашені мушпелками.

Все заслухалося й прикишло. Хто був далі, той підходив ближче. Навіть туман почав звідкись напливати. Ряска на воді піднімала дрібні листочки й перебирала під водою тоненькими ніжками-корінцями. Рибки-коблики поспливали наверх і замріяно ворушили плавцями. Кажан звідкись прилетів і закружляв над водою. В недалекому селі гомін замовк, люди притихли і, здавалося, також слухали весняний концерт жабок.

А жаби співали невгаваючи. По першій пісні завели другу, по другій — третю.

Задивився Куванчача, зачарований співом, у ясне зоряне небо і здалося йому, що зірка кличе його до себе в гості, ласкаво моргає, вимахує

блискучими віями! Рушив Куванчача до зірки — і мало не впав у воду. Тоді щойно отямився, що він на листочку, а кругом вода.

— Які ж вони гарні, оті весняні вечори, коли все, що є у природі, радіє теплом, своїм життям і життям інших! — прошептав Куванчача.

— Які ми раді, що бачимо в себе Куванчачу! — співали жабки.

— Як нам добре, — шептали хвильки лісового потоку, — що ми є на світі, що ми вийшли з-під землі, що в нас живуть такі прекрасні співаки, як жабки, і такі вертляві, непосидючі коблики! Як же ми любимо, коли по нас бігають павучки, немов хлопчики на совгах!

І все раділо довкола. Раділи десь у лісі мурашки, що справили Куванчачі такий приємний вечір. Радів і синьокрилий метелик, дримаючи в комиші. Метеликові снилося, що це такі він урятував гномика і заніс його на листочок латаття.



Нечутно над берегами потічка назбиралося багато гномиків. Вони посідали на камінчиках, повилазили на листочки, попригорталися до незабудьок і захоплено шептали:

— Гарне, гарне все, що є у природі. Нема кращого краю, як наш! Ми щасливі, що ми — гноми, що бачимо у природі так багато краси, як ніхто інший!

— І я її бачу, — шепнула незабудька.

— Так, ти її бачиш, — відповіли добродушки, — бо ти, так само, як і ми, не думаєш ні про що погане і нікому не бажаєш лиха.

— І я, і я бачу! — підповз тихенько до гномів Повзайхата.

— Так, так, будь тут, — сказали лісові люденята, — ти також чуєш і розумієш прекрасні голоси, якими оповідає природа про свої радості й бажання, бо й твої уста, як і наші, не вміють вимовляти непристойні лайки.

Нараз ззаду за гномиками хтось зідхнув. Коротульки озирнулися. Над самим потоком, під сосною, стояв задуманий хлопчик. Біля його ніг лежала біленька собачка. Ніхто з гномів не чув, коли прийшли ці гості, і ніхто не знав, як довго вони тут стоять.

— Ти слухаєш? — промовив нарешті хлопчик, нахилиючись до собачки.

Собачка ворухнула вухами.

— Ти певно все розумієш, що співає ліс? — спитав хлопчик.

Собачка мовчала. Гноми уважно прислухалися, чи буде хлопчик іще говорити.

— Як би я хотів розуміти все, що оповідає цей ліс уночі! — говорив хлопчик. — Як би я хотів бути гномом або бодай розуміти їхню мову! Вони ж напевно говорять про все, що бачать і чують. А бачать вони більше, ніж ми.

Собачка ворухнула хвостом. Гноми зрозуміли, що собачка таким способом питала хлопчика, чи він вірить, що є гноми на світі.

— Вірю, Альдо, і ти вір! — сказав хлопчик. — Коли б не було гномів, то й світ не був би такий гарний, як є. А може й весни не було б у нас зовсім, а була б завжди зима, холод.

Собачка підняла на хлопчика здивовані очі.

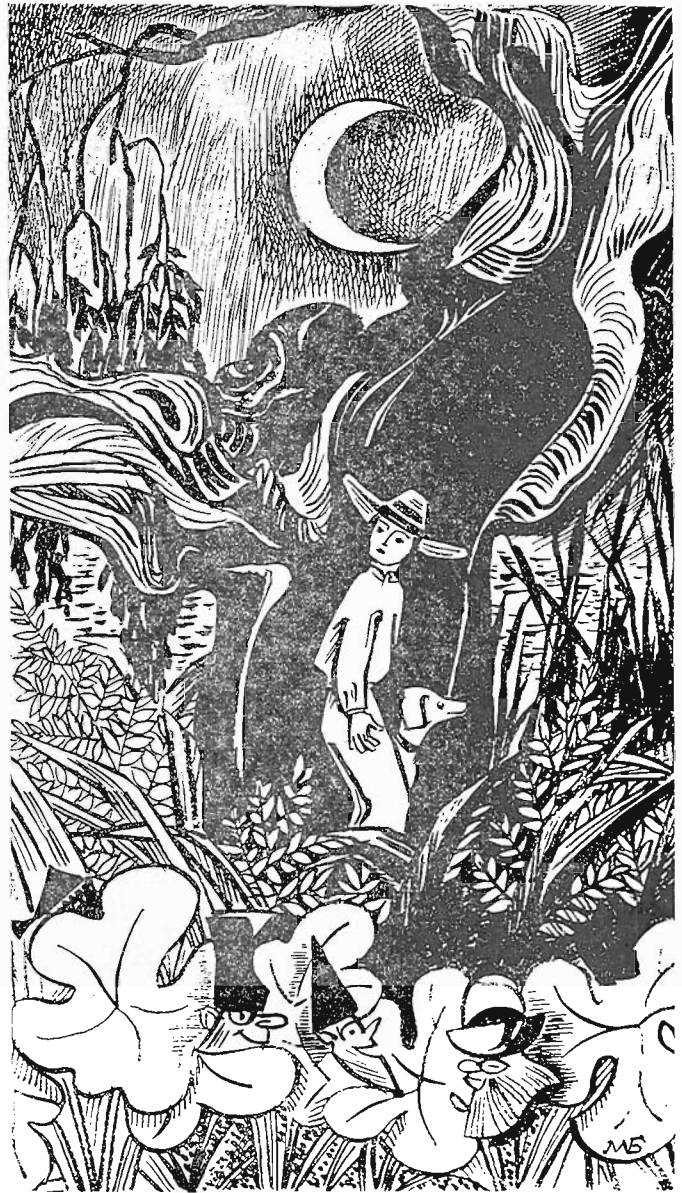
— А так, — пояснив хлопчик. — Гномики взимі сплять. Коли ж їм надокучить спати, вони починають рухатися й нарікати на холод. Весна це чує, бере в руки зелену галузку і проганяє холод з того краю, де живуть гномики.

Хлопчик зідхнув.

— Чого він зідхас? — подумали гноми.

— Це так я собі думаю про гномів, — сказав хлопчик, — але чи так насправду є, цього я не знаю. Я так хотів би колись почути розмову гномів! Я ж сьогодні навмисне викрався з дому до лісу.

Собачка схопилася і почала наслухати. У лі-



сі хтось ходив. Потім почав хтось гукати. Це шукали й кликали хлопчика.

— Ходімо! — шепнула Альда.

— Ні, хай вони сюди прийдуть, — упирався хлопчик, — хай і вони побачать, як тут гарно!

— Не треба їх тут! — шепнула Альда. — Вір мені й послухай мене!

І собачка побігла вперед.

— Добраніч, лісе! — сказав хлопчик. — А якщо, може, тут десь є гномики, то їм також добраніч!

І пішов.

— Добраніч! — промовили йому вслід добродушки. — Це неправда, що ви, люди, не можете нас чути. Можете! Викиньте з думки і з серця всі недобрі бажання. Сядьте такого вечора, як сьогодні, і вслухайтесь у звуки, що ними промовляє до вас природа. Вдивляйтесь у кольори, якими вона виграє навколо вас. Забудьте про все.

І тоді почуєте голоси, що відізвуться у вас, піснями новими забринить ваше серце. Буде вам легко і радісно. Оце й будуть голоси гномиків. Не сполохуйте їх, і ви будете щасливі. Вислухайте їх до кінця в таку годину, і ви їх не забудете ніколи, поки вашого віку. А хто раз почув наші голоси, той і життя полюбить більше, ніж любив, і люди його полюблять більше, ніж любили.

Так сказали гномики.

Далі й далі відходив хлопчик і, врешті, зник зовсім у темряві. Поволі почали розходитись і гноми. Треба було й Куванчачі якось дістатися до берега. Але як це зробити?

І Куванчача вдався до хитрощів. Він покивав

пальчиком до рака, що сидів на дні потоку, і попросив його підплисти ближче.

Рак підплив, і Куванчача зробив двома пальцями такий рух, як крають ножицями. Рак зрозумів. Підплив під листок латаття і підрізав його ніжку своєю клешнею. Листок рухнувся і поплив з Куванчачею до берега. Гномик відплив уже немало, коли його помітили жаби.

— Тримай його! Тримай! — заверещали. — Він мусить дослухати до кінця наш концерт! Не пускайте його! Потягніть листок за ніжку у воду, хай гном ще раз скупається!

Але, поки жаби встигли щонебудь зробити, Куванчача вискочив на берег, розташувався в затишку коло незабудьки і смачно заснув.

(Продовження буде)



Слова Леоніда ПОЛТАВИ

Музика Любомира БЕЗКОРОВАЙНОГО

ПІСЕНЬКА МАЛИХ РИБОЛОВІВ

Ходить вітер беріжком
З невидимим батіжком:
Цв'юх-цв'юх! Цв'юх-цв'юх! —
З невидимим батіжком.



Ходить вітер біля річки,
Підганяє в ній водичку:
Гей-гей! Гей-гей-гей! —
Підганяє в ній водичку!



Він води не підігнав,
Тільки рибку розігнав:
Цв'юх-цв'юх! Цв'юх-цв'юх! —
Тільки рибку розігнав!



Трохи рибки ми зловили,
Трохи в річці залишили:
Гей-гей! Гей-гей-гей! —
Трохи в річці залишили.



ПРИГОДИ ВОВКА НЕСИТОГО

18. В ГОСТИНІ У СІРКА

Ото Сірко думає:

— „Треба мені вовкові віддячитися”.

А той чоловік віддавав свою дочку заміж.

Сірко пішов у поле, знайшов там Вовчика та й каже:

— Прийди у неділю ввечері до нашого городу, а я тебе уведу в хату віддячити за те, що ти мені добро зробив.

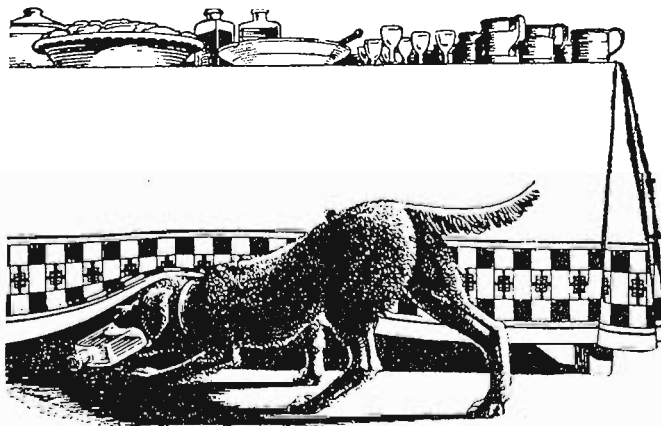
Діждавши неділі, прийшов Вовчик на те місце, куди йому Сірко казав. У господаря було весілля. Сірко непомітно увів Вовчика в хату і посадив під столом. Узяв Сірко на столі пляшку горілки, м'яса доволі й поніс під стіл. Люди хотіли бити Сірка бити, але господар сказав:

— Не бийте Сірка! Він мені добро зробив, так я йому добро буду робити, поки його віку.

Сірко, що ліпше на столі лежить, бере та подає Вовчикові. Нагодував, напоїв його так, що той не втерпів та й каже:

— Буду співати!

— Не співай, — каже Сірко, — бо тут тобі буде лихо. Краще я подам тобі ще пляшку горілки, тільки мовчи.



Вовк, як випив ту пляшку, то й каже:

— Ой, тепер уже буду співати!

— Не співай, бо обидва пропадемо, і я й ти!

— Ой, не видержу, бо дуже співати хочу!

Та як завис під столом! Люди посхоплювалися, — туди-сюди, під стіл, — аж там вовк. Деякі повтікали з хати, а деякі хотіли бити Вовчика. А Сірко ліг на вовкові, наче хоче його задушити. Господар каже:

— Не бийте вовка, бо ви мені Сірка вб'єте! Він і сам йому раду дасть, ось не займайте їх.

Тоді Сірко вивів Вовчика аж на поле та й каже:

— Ти мені добро зробив, а я тобі! — та й попрощались.

Пішов Вовчик полем, співаючи так, що у малих звірят по норах аж шерсть їжилася зі страху.

КУТОК РОЗВАГ

НАШІ ЛІТНІ ГРИ-ЗАБАВИ

СТОРОНИ СВІТУ

Учасники гри сидять на траві, обернувшись лицем на північ. Навпроти них стоїть прапорець. Провідник гри викликає по одному учасників гри, і кожен викликаний стає лицем на північ перед самим прапорцем. Провідник дає накази, наприклад: „три кроки на північ”, „два кроки на південний схід”. Кожен повинен дістати вісім наказів — вісім напрямків (так, як позначено вісім напрямків на компасі). Виграє той, хто найкраще виконає накази, себто не помилиться і піде у наказаному напрямку.

ОБЛОГА КОРСУНЯ

Місце гри — площа. Грачі творять два кола: в середньому колі грачі тримаються міцно під руки, обернувшись лицем назовні. Це — козаки, які боронять твердиню Корсунь. Усередині Корсуня — полковник Богун.

У зовнішньому колі — на віддалі 10 кроків від середнього — грачі стоять вільно. Це облога — поляки. Поляки намагаються загнати всередину твердині м'яч. Козаки, тримаючись під руки, відбивають м'яч. Якщо м'яч летить горою, Богун мусить його зловити й відкинути, а якщо м'яч торкнеться землі всередині кола-твердині — Корсунь здобутий. Тоді учасники гри міняються своїми ролями.

ЗДОБУВАННЯ КОДАКА

На площі грачі-козаки стають довкола твердині Кодак. Твердиня — це три палиці, зв'язані вгорі, а довшими кінцями злегка встромлені в землю (у вигляді триніжка). Кодак боронить один оборонець. Козаки-запорожці заганняють м'яч всередину — це наче бомба, яка має розвалити твердиню. Оборонець охороняє твердиню — відбиває і відкидає м'яч. Хто поцілить м'ячем „Кодак”-триніжок і розвалить, переверне його — стає здобувцем.

ДВОБИЙ

Два ряди грачів стають один проти одного на віддалі 20 кроків. Один ряд — це русичі, другий — касоги. На чолі русичів — князь, на чолі касогів — хан. З наказу князя і хана виступають з кожного ряду по одному на двобій. „Воїни” скачуть на одній позі з заложеними за плечі руками. Наскакують один на одного так, щоб змусити противника стати на обидві ноги або випростати руки. Хто це зробить — той полонений і переходить до ворожого табору. Виграє група, яка наприкінці гри має більше грачів.

Опрацювала Ієга ШУГАЙ

СКОРОМОВКИ

Прокажіть скоренько двічі-тричі оці скоромовки: Пилип поле полив в полі, полив в полі Пилип поле. Мельник меле мливо в млині, мливо в млині меле мельник.

УВАГА, ПЕРЕДПЛАТНИКИ!

Над Вашою адресою на коверті зазначено, до якого речення заплачена передплата за „Веселку”.

Просимо вирівнювати передплату!

АДМІНІСТРАЦІЯ „ВЕСЕЛКИ”.

ШАПКА І ЖАБКА

На дитячій карнавалі
Шапочку купили Галі —
Шапку гарну, кольорову,
Та легеньку, паперову.



Галя шапку полюбила,
Не знімаючи носила —
І у хаті, і в садочку,
І на сонці, й в холодочку.



Раз гуляла Галя в шапці
Та й згубила десь на грядці.
А в садку, під листям клена,
Жабка мешкала зелена.



Враз в садочок тишком-нишком
Швидко влізла сіра мишка.

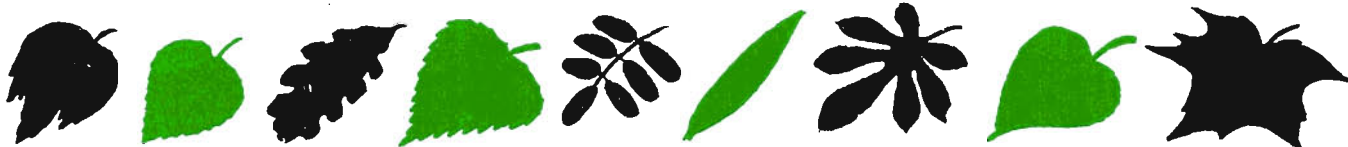
Налякала мишка жабку —
Жабка скочила під шапку.
Там вона сховалась вмить
Та й сидить.

Галя вже в кушах шукає —
Чи там шапочки немає.
Біля самого гаражу
Віднайшла свою пропажу.



Що за диво?! Сниться наче:
По доріжці... шапка скаче!
Шапку вгледівши ногату,
Утікає Галя в хату!

По садку мандрує шапка,
А під нею — хитра жабка.
Скаче жабка по доріжках
На прудких зелених ніжках.



„НЕ ПОЇДУ Я У ЛІС...”

„В лісі птахи! В лісі звірі!
Там вовки блукають сірі,
а в кущах червоний лис!
Може й змії завелися?
Може вуж на дуба зліз?
Не поїду я у ліс,
краще вдома відпочину,” —
говорив один хлопчина.

А приїхали до лісу,
взяв наплечника й валізу,
хоч надувсь, не вередує,
разом з іншими крокує.

Табір близько, біля річки.

„Як дзюрчить-біжить водичка!
Як тут зелено, як гарно!
Чи сюди приходять сарни?!”

Чути: десь кує зозуля,
Готур трубить „гулі-гулі”.
Білка скаче по гілках.
Враз гукнула: „Ках-ках-ках!
Хлопці! Лізе їжачок —
стережіться колючок!”

Здивувала білка всіх,
в лісі галас, гук і сміх.

Вже не каже той хлопчина:
„Краще вдома відпочину”.



К. ПЕРЕЛІСНА

Ілюстрація Е. КОЗАКА

НЕЧЕМНИЙ ПЕСИК



Слухай, песику, чому
Ти такий нечемний?
Черевичка нашо взяв
І загріб у землю?

Це не іграшка тобі —
Черевик новенький!
А його ти у пісок
Вимазав усенький.

Добре, Гривку, що лапки
В тебе волохаті,
Я ж босенька не піду —
Це ти мусиш знати!

КНЯЖИЙ ХОЛМ

Між лісів шумливих,
Між ланів широких,
Між річок, що в сонці
Сяють, наче скло,
Мов забутий велет,
Дужий, одинокий,
Сонний горб підводить
Земляне чоло.

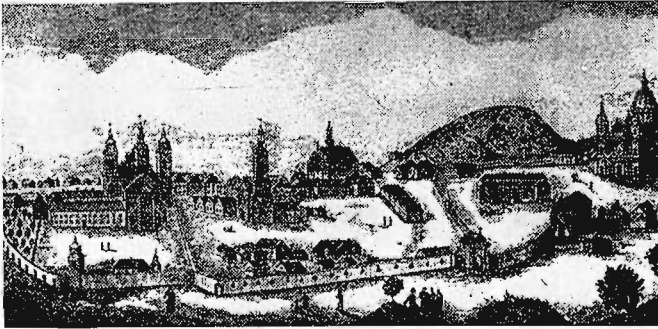
На горбі ж, мов казка,
Промениста, біла
Сяє світла церква,
Сяє Божий храм.
Край горба — містечко,
Мов воно прибігло
Поклонитись церкві
Та її хрестам.

В давнину далеку
На горбі, на тому
Славний князь Данило
Замок збудував
І свою столицю
У бору густому
Від горба крутого
„Холмом” він назвав.



Собор Пресвятої Богородиці у Холмі

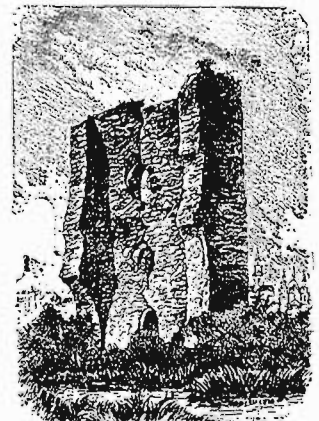
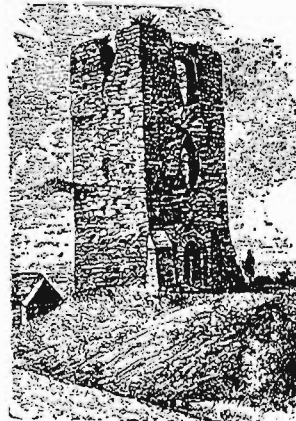
СТАРОВИННЕ КНЯЖЕ МІСТО ХОЛМ



Вигляд Холма у XVII столітті

У попередньому числі „Веселки” читали ви про місто Луцьке (або Луцьк) на Волині. На північний захід від Луцького розташувалося старовинне українське княже місто Холм. Як бачите на мапі, воно лежить на західних межах України в сусідстві з Польщею. Усю цю частину України за рікою Бугом звано Забужжям, а землі і міста ближче самого Холма — Холмищиною. На північ від Холмищини лежить частина Забужжя, що зветься Підляшся (себто земля, що знаходиться близько ляхів-поляків). Головне місто Підляшся — Біла Підляська. Холм — це столиця Забужжя. Давно-давно була тут слов'янська оселя. У княжих часах Холм належав до української київсь-

кої держави, і київський князь Володимир Великий заснував у Холмі першу християнську церкву. Пізніше наш король Данило зробив Холм столицею своєї великої держави, що простягалася від берегів Висли до Києва. Данило розбудував і дуже сильно укріпив місто. Для оборони побудовано перед містом вежі-твердині, що з них дві збереглися до наших часів — одна в Столп'ю, друга на Білавинні. 1240-го року й пізніше, коли татари, нападаючи



Залишки оборонних веж на Холмищині:
Вежа у Столп'ю — Вежа у Білавинні

на Україну, нищили її міста, Холм щасливо оборонявся і не піддавався ворогам.

До оборонного міста сходилися тоді люди з ближчих і дальших околиць, бо під охороною замку було безпечніше жити. Ішли сюди також всякі майстри — ковалі, теслі, сідельники, мечники, шукаючи собі праці.

Данило радів, що його столиця зростає, укріплював її і прикрашав новими будовами. Побудував він кілька великих церков. Двері в цих церквах були з тесаного каменю: білого галицького і зеленого холмського, а помости були політі міддю так, що блищали, як дзеркало. Віконні щоби були з різнокольорового скла, стовпи різьблені, стіни мальовані, а стелі прикрашені золотими зорями на синьому тлі. Здалеку виблискували мідяні бані. На замковій княжій горі * збереглися й досі з часів Данила церква-



Чудотворна ікона Богородиці у Холмі

собор Пресвятої Богородиці та глибока криниця, яку король звелів копати, щоб під час облоги мешканці мали досить води.

У підземеллях собору поховані українські князі і єпископи, похований там і король Данило (помер 1264 року). У соборі зберігся старовинний образ Матері Божої, — образ цей уславився багатьма чудесами.

Тепер Холм, Холмщина і все Забужжя під Польщею і поляки виселили з цих земель багато українців. Але прийде час, коли ця давня наша земля знову опиниться в єдиній, вільній українській державі.

Б. Д.

* Звідси походить і назва міста Холм, бо в староукраїнській мові це слово значить — горб, гора.

КОЗАЦЬКІ ПІДВОДНІ ЧОВНИ

У „Веселці” за лютий ц. р. були надруковані історичне оповідання П. Шкурата п. н. „Козацькі підводні човни” і частина дванадцятого розділу історичної казки Р. Заводовича „Богдан, козак-характерник”, в якій описано приготування козаків до морської виправи підводними човнами. Були також вміщені малюнки козацьких підводних човнів, виконані мистцем П. Холодним. Це викликало велике зацікавлення читачів „Веселки”. Редакція отримала листи, в яких діти просять докладніше написати про ці човни. Такі листи прислали збірно учні сьомої класи школи св. о. Миколая в Чикаго, прикрасивши їх образками—портретами Т. Шевченка, моделями козацьких човнів, сценами з морського походу козаків, орнаментами народних вишивок, рослинними орнаментами, мотивом веселки. Листи надіслали такі діти: Бойкевич Всеволод, Брана Ірина, Воробець Софія, Воробець Тома, Гасцька Тая, Головата Лідія, Горбачевська Анна, Горбачевська Оленка, Гриндей Михайло, Грицик Михайло, Дмитраш Ганя, Кобилицький Ярослав, Павлицев Марія, Павлюк Микола, Петрів Мирослав, Смишнюк Оля.

Всі ці листи дуже цікаві, вони свідчать про те, що наші читачі дуже кмітливі й допитливі. На жаль, ми не можемо на всі їх питання відповісти, бо не маємо ні докладних описів, ні плянів козацьких підводних човнів. Одне напевно знаємо, що такі човни були, хоч не можна їх і порівнювати з модерними суднами, бо тоді техніка ще не стояла високо. Це були радше передвісники сучасних субмарин.

Автор оповідання про козацькі підводні човни взяв свій опис з одного журналу, але й там відомості були дуже скупи. Можливо, що в архівах на рідній землі зберігається повніший опис човнів, але ми не маємо туди доступу.

Про козацькі підводні човни знаємо, що вони мали подвійне дно і що на долішньому дні в них був насипаний пісок. Щоб піднятися на поверхню води, козаки відсували в долішньому дні затулу, пісок висипався в воду, і човен виривав. Горішня частина човна була вкрита шкірою. Також отвори на весла були оббиті шкірою. Чо-

вен посувався за допомогою весел, бо моторів тоді ще не знали. Над човном була рура, яка виставала понад поверхню води. Цією рурою входило повітря. Козацькі підводні човни не перебували довго під водою. Козаки в них звичайно нападали на ворожі судна чи фортеці, підпливаючи в нічний темряві до своєї цілі, а тоді поринали знов під воду.

Подібно, як козацький, виглядав і підводний човен голландського фізика Корнелія Дребеля, який у 1620 році спутився був на 12 стіп під поверхню ріки Тамізи в Англії. Цей човен також був дерев'яний і вкритий шкірою.

Козацьке військо було одною з найкращих армій тодішніх часів і користувалося всіма відомими тоді родами зброї та технічними засобами. Козаки були й славними моряками. Відомі були їм закони навігації, вони мали свої способи порозуміння-сигналізації й добре знали Чорне море. Вони вміли також послуговуватися компасами, які були в ужитку вже в 15-му столітті.

Просимо всіх наших юних читачів, що так живо цікавляться козацькими підводними човнами, самим подумати, як ці човни були збудовані, і написати про це до „Веселки”.

КУТОК РОЗВАГ

ЗАГАДКОВІ ЛИСТИ

Провідник гри пише на окремих картках букви і кидає в скриньку. Витягає одну картку-букву, наприклад „Б”, показує всім і каже: „Маю на думці ріку в Україні”. Хто перший назве ріку з першою буквою „Б” (напр. Буг) — той дістає картку. Тоді провідник витягає другу картку, наприклад, з буквою „М” і каже: „Маю на думці гетьмана України”. Хто перший назве (гетьман Мазепа) — дістає цю картку. Хто до кінця гри назбирає найбільше карток — виграє.

З молодшими учасниками гри уживасмо назви квітів, птахів, звірів і т.д., зі старшими уживасмо назви з історії України, географії, літератури і ін.

ПІСЕНЬКА ПРО МАТУСЮ

Очіпок нічний уже на голові...
Червона Шапочка, поклавши вузли-
ка, хоче потиженьку вийти.

ВОВК:

Ні, я не сплю...

ЧЕРВОНА ШАПОЧКА:

Що ви сказали?..

ВОВК:

Як сплю — хроплю...

ЧЕРВОНА ШАПОЧКА:

Я голосу не впізнала!..

ВОВК:

Це я тр-р-рохи застудилася!

ЧЕРВОНА ШАПОЧКА:

Бабусю, послухайте пісеньку
нову,

Чудову, бо повну любови!

ВОВК:

Ану, заспівай,

Але кор-р-рогенько!

ЧЕРВОНА ШАПОЧКА співає „Пі-
сеньку про матусю”.

Є в нас свято чудове,

Наче радісний спів —

Славне свято любови

До усіх матерів,

А до тебе — найбільше,

Рідна мати моя,

Бо ти — найрідніша

І найдорожчая!

Ти мене колисала:

— Люлі, люлі, дитя —

Ти до школи послала,

Повела у життя;

Ти дала мені мову —

Нижний спів солов'я, —

Бо ти — найрідніша

І найдорожчая!

Ти навчила нас жити

І вказала мету:

Україну любити,

Мов зорю золоту! —

Нерозлучна навіки,

Рідна мати моя, —

Бо ти — найрідніша

І найдорожчая!

ЧЕРВОНА ШАПОЧКА:

Скажіть, Бабусю, а чому

У вас такі великі очі?..

ВОВК:

А це тому,

Щоб бачити тебе і серед ночі.

ЧЕРВОНА ШАПОЧКА:

Скажіть, Бабусю, а чому

У вас такі великі вуха?..

ВОВК:

А це тому,

Що я уже не маю слуху.

Moderato.

Музична партитура першого рядка пісеньки. Включено фортепіано (mf) та українські лірики: «Є в нас свято чу-до-ве, наче радісний».

Музична партитура другого рядка пісеньки. Лірики: «спів славне свято лю-бо-ви до у-сіх ма-те-рів, а до тебе най-біль-ше».

Музична партитура третього рядка пісеньки. Лірики: «рідна мати мо-я, бо ти найрід-ні-ша і найдорож-ча-я».

ЧЕРВОНА ШАПОЧКА:

Скажіть, Бабусю, а чому

У вас такі кошлаті брови?..

ВОВК:

А це тому,

Що дуже стала я нервова!..

ЧЕРВОНА ШАПОЧКА:

Скажіть, Бабусю, а чому

У вас такі великі руки?!

ВОВК:

А це тому,

Що я несу усім розлуку!

ЧЕРВОНА ШАПОЧКА:

Не розумію... А чому

У вас такі великі зуби?!

ВОВК:

А це тому,

Що ти для мене дуже люба!..

ЧЕРВОНА ШАПОЧКА:

Мені уперше на віку

Чомусь так страшно стало!

ВОВК:

От так вечеря... Отаку...

ЧЕРВОНА ШАПОЧКА:

Що ви сказали?

ВОВК:

Нічого, нічого...

А підійди сюди, небого...!

ЧЕРВОНА ШАПОЧКА:

Боюсь!..

ВОВК:

Чого?! Та це ж твій дім!

ЧЕРВОНА ШАПОЧКА:

Ні... Ні!..

ВОВК:

І я тебе в цім домі — з'їм!

Вовк зіскакує з ліжка.

ЧЕРВОНА ШАПОЧКА:

Вовк! Вовк, Бабусю!..

ВОВК:

З'їм! З'їм!..

Вовк для розгону відстрибує до вік-
на. Червона Шапочка кидається до
дверей. В останню секунду у вікні
з'являється Гуцул-мисливець. Лунає
постріл — і Вовк падає забитий. Пе-
релякано спинилась Червона Ша-
почка.

Я ва 6.

У хату вбігає Гуцул-мисливець.

ЧЕРВОНА ШАПОЧКА:

Мисливчику! А де ж

Бабуся?!..

ГУЦУЛ-МИСЛИВЕЦЬ:

Не бійсь!

ЧЕРВОНА ШАПОЧКА:

Боюсь... Боюся!..

Невже цей злодій, нечестивець

Йї отут забити зміг?!..

Я ва 7.

Вбігає свильована Бабуся.

БАБУСЯ:

Червона Шапочка!..

Мисливець!..

А я ступила на поріг,

Аж чую — бах! Я так

і стала...!

ГУЦУЛ-МИСЛИВЕЦЬ:

І що ж? Нічого тут не сталося!

Прийшов тут Вовкові кінець,

А нам — музика і танець!

ЧЕРВОНА ШАПОЧКА:

Мисливчик нас урятував!

ГУЦУЛ-МИСЛИВЕЦЬ:

Для радости, розваг, забав!

БАБУСЯ:

Спасибі ж, добрий чоловіче,

Тобі й від мене!..



ЧЕРВОНА ШАПОЧКА

Дія III.

У хатині Бабусі. Крізь вікно видно Карпати.

Я в а І.

Бабуся і Бровко сумують.

БАБУСЯ:

Вечорі... Виглядаю...
А її нема й немає...
Добрі люди, добрі люди,
Що ж це буде? Що ж це
буде?

Бровку, песику любенький,
Поможи мені, старенькій:
Заверни її у хату,
Доки Вовк не встиг
спіймати!

БРОВКО:

Гав-гав-гав!
Гав-гав-гав!
Для таких готов я справ!
А як Вовка стріну я —
В мене зброя є своя!
Показує гострі зуби й вибігає.

Я в а 2.

Бабуся сама.

БАБУСЯ:

Вечорі... Виглядаю...
А її нема й немає...
Я ж нездужаю, на горе,
І стара уже, і хвора...
Добрі люди, добрі люди,
Що ж це буде, що ж це буде?
На хвилинку вийду з хати,
Щоб курей нагодувати,
І пташок нагодувати,
І дівчатко зустрічати...

Я в а 3.

Бабуся вийшла. Знадвору у вікно
заглядають Мавка й Білочка.

МАВКА:

Ще ніч не прийшла — тож
погано я бачу;
Ну, Білочко, глянь, чи немає
нікого?
Бо я ще не бачу...
Білочка плаче.
Ти плачеш?..

БІЛОЧКА:

Так... плачу...
Бо Вовк не шкодує старого
й малого!..

МАВКА:

Біжімо ж у ліс, ти швиденько
так скачеш!
Мисливців шукай, вибігай на
дорогу!

БІЛОЧКА:

Я так гірко плачу!..

МАВКА:

Нічого не бачиш?..

БІЛОЧКА:

І світу не бачу від Вовка, від
злого!..

МАВКА:

Не плач, моя люба: плачем
не зарадим нічого!

Я в а 4.

Обидві зникають. Після павзи — у
вікні з'являється Вовк.

ВОВК:

Гар-гар,
Нікого немає...
Гар-гар,
Я їх розшукаю!

Вовк залазить у хату через вікно.

ВОВК:

Гей, як гарно тут!
Гей, як пахне тут!
Ох і повечеряю,
Ох і повечеряю!

Що мені миски?
Що мені ложки?
Причиню лиш двері я...
Причиню лиш двері я...
Ляжу в ліжко я,
В біле ліжко я —
Вечері чекатиму...
Вечері чекатиму...
А як прийде хто,
А як прийде хто —
Я неначе спатиму,
Я неначе спатиму...

Погострю ще зуби
Та промию очі,
Щоб бачили краще
Навіть серед ночі!
Ще й очіпок бабин
Начеплю на вуха,
Щоб не упізнала
Вовка... навіть муха!..

*Напнувши Бабусин очіпок, Вовк ліг
у ліжко.*

Я в а 5.

*Кілька разів чути стук у двері. Вхо-
дить Червона Шапочка із вузликом.
Вовк вдає, що дримає.*

ЧЕРВОНА ШАПОЧКА:

Бабусю рідненька, старенька,
Найкраща на світі моя!
Ось теплу вечерю прислала
вам ненька,
Поклін і привіт вам прислала
сім'я.
Під вечір всі подружки милі
Додому пішли у село.
І справді, так темно у лісі
зробилось,
Так темно, неначе іще й не
було!..
Та я не боюся, бо знаю
Й найменші стежки лісові...
Чому ж мовчите ви, Бабусю?
Дримає...

Я ва 8.

Щойно Бабуся й Червона Шапочка поцілували Гуцула-мисливця, як у хату вбігла Білочка.

БІЛОЧКА:

І від мене!

Білочка цілує Гуцула-мисливця.

Я ва 9.

Несподівано у хаті з'являється Мавка.

МАВКА:

Тобі подяка і від мене,
І від усього, що зелене:
Дерев, квіток і трав-розмаю, —
Ми всі Червону Шапочку
кохаєм!

Я ва 10.

Вбігає захеканий Бровко.

ВСІ:

Бровко! Бровко!...

БРОВКО:

Гав-гав!

Гав-гав!

Настав же час і для забав!
Танцюймо всі аж до вечері —
Я ж Вовка витягну за двері!

Я ва 11.

Бровко витягає Вовка геть і повертається.

ЧЕРВОНА ШАПОЧКА:

Спасибі всім! Усій родині —
За порятунок! Хай за те,
Хай лине слава в Україні
Про ваше серце золоте!

ГУЦУЛ-МИСЛИВЕЦЬ:

Та що там дякувати! .. Годі...
В якій чудовій ми господі!
Настав тут Вовкові кінець,
А нам — музика і танець!

Грає радісна музика („Коломийка”).
Всі танцюють, побравившись за руки.

ВСІ (ХОР):

Настав, настав тут Вовкові
кінець,
Настав, настав тут Вовкові
кінець,
А нам — музика і танець!

Настав, настав тут Вовкові
кінець,

„НАСТАВ ТУТ ВОВКОВІ КІНЕЦЬ..."

Moderato.

КІНЦЕВИЙ ТАНОК — КОЛОМИЙКА

Allegretto.

Настав, настав тут Вовкові
кінець,
А нам — музика і танець!

І гарній казочці кінець...

ЧЕРВОНА ШАПОЧКА:

І нашій гарній казочці —
кінець...

*Червона Шапочка і всі актори
вклоняються.*

*Під музику — заслона.
(Кінець)*



З ДИТЯЧОГО ЖИТТЯ

ДІТИ ВІЛЬМІНГТОНУ (ДЕЛАВЕР) ВШАНОВУЮТЬ Т. ШЕВЧЕНКА

У Вільмінгтоні (Делавер) відбулося в березні ц. р. Шевченківське свято, в якому взяли участь діти садочка місцевого відділу Союзу Українок Америки та суботньої парохіяльної школи українознавства.



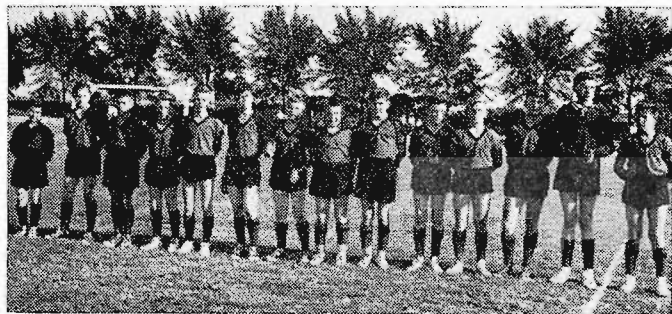
На світлинці діти з садочка в народніх одягах виконують вправу до пісні „Маленькі наші ручки”. Цю вправу вони вивчили під проводом своєї виховниці п-ні Ірини Щерби.



На цій світлинці діти парохіяльної школи українознавства виконують збірну декламацію „Шлях до слави” М. Маморського, що була надрукована в „Веселці” ч. 3 за березень 1956 р. Керівничкою школи є п-ні Ольга Гавранко.

С.К. СУМА „КРИЛА - „А” (ДОРІСТ) У ЧКАГО

Ці хлопчики, віком 11-14 років — це члени футбольної команди доросту „Крила А” при Осередку СУМА ім. Павлушкова в Чикаго. Вони здобули неабиякий розголос на футбольних грищах, бо їх команда під проводом тренера П. Гнатова за останні два роки не програла ні одних змагань. Тож не диво, що наші юні копуні завоювали в 1959 і 1960 роках перше місце в класі доросту міста Чикаго та стейту Ілліной. У 1960 р. вони здобули також першість у Детройті, під час змагань українських футбольних команд доросту з Детройту, Клівленду та Чикаго. Молоденькі футболісти з „Крил А” вже тепер своєю гарною й чесною грою приносять честь українському спортові в Америці. Крім „Крил А”, при Осередку існує ще команда „Крила Б”, що так само має добрі спортові успіхи.



На світлинці зліва направо: Б. Дацків, І. Горожанський, Я. Ривак, В. Басараб, А. Роголевич, І. Дудзак, І. Гулик, А. Мазуркевич, В. Мазуркевич, Н. Попович, Е. Андрушчиньши, Я. Петраш, В. Сливка, М. Сідельник (капітан).

МАСКОВИЙ БАЛЬ ПАРАФІЯЛЬНОЇ ШКОЛИ СВ. ПОКРОВИ В ДІТРОЙТІ

Юрко Назаренко описав цікаво й гарно масковий баль, що його влаштувала Українська Школа при парафії св. Покрови в Детройті. Ось що він пише:

Наш масковий баль почався маршем. Діти маршували одні вправо, другі вліво, потім зійшлися на середині залі і усталися в коло. Тоді почалися різні танці. Всі діти були передягнені в різні одяги. Князем був Юлько Китастий, князівною Леся Сироватка. Вони були одягнені в княжі багрянлиці й мали на голові корони. Кругом них танцювали діти. Вибрані учасниками забави судді оглядали дитячі одяги, щоб присудити нагороду за найкращий костюм. Я був українським гетьманом, а моя сестра була „Веселкою”. Всі діти весело бавилися. Дуже хочуть на другий рік піти на масковий баль.



ПРИГОДИ З БДЖОЛАМИ

Недільного пополудня сиділа мама з дітьми в альтанці, у городці свого літнього дімка. Сиділи всі за застеленим столом, де стояли ще останки їжі, та гутурили.

Нагло наймолодша доня схопилася, почала вимахувати руками й кричати:

— Мамо, мамо! Оса, оса! Я боюся, вжалить! Утікаймо звідсіля! Ах!

Мама, не ворухнувши й пальцем, наказала доні сидіти тихо. Опісля поклатла руку на стіл коло місця, де кружляла бджола. Бджола сіла мамі на руку й навіть „гадки не мала” жалити. Здивовані діти обережно наблизилися, розглядаючи бджолу й подивляючи мамину відвагу.

— Бачите, діти, це ніяка оса, а бджола, — пояснювала стиха мама. — Гляньте, як вона важко дихає! Вона змучена. Назбирала меду та пилка з квіток — ось він на задніх лапках у неї, мов дві крупинки жовтого пшона. Утомилася, обважніла й хоче відпочити. А може звабив її запах меду на нашому столі та й захотілося його скуштувати...

— Ти даремно махала руками і кричала, — звернулася мама до своєї найменшої доні. — Вона не хотіла тебе вжалити — от, бачиш, як спокійно сидить у мене на руці. Бджола жалить лише з konieczности. Робить це нерадо, бо після того, як ужалить людину чи тварину, втрачає своє жало й гине. Лише в обороні свого житла-вулика бджоли жалять без милосердя. Обганяючись, ми дражнимо бджолу, і вона, розсерджена, може вжалити.

За хвилинку бджола розпустила крила, злегка забриніла, знялася вгору та й полетіла.

— Ах, мамо, — сказали діти, — як гарно це спостерігати! Розкажіть ще щось про бджілок. Просимо! Просимо!

Мама всміхнулася.

— Любі діти, я можу вам багато цікавого розказати про бджілок, бо у моїх батьків, на селі в Україні, була велика пасіка.

І мама стала розказувати.

**

— Треба вам знати, діти, що бджола не приходить на світ такою, якою ви її бачили. Вона родиться з яєчка, а потім переходить різні зміни.

— Я про це знаю, мамо, — сказав старший син Зеньо. — Це такі самі зміни, як з метеликами: зразу яєчко, з нього личинка, себто такий хробочок або гусеничка, вона заклеплюється в

незугарну лялечку, а по якимсь часі виходить з такої лялечки готовий уже метелик чи бджола...

— Так, сину, це правда, ти добре навчився. Час, коли в Україні у вуликах вилягаються бджоляні хробачки — це місяць червень.

— А липень, мамо, напевно має щось спільне з медом із липового цвіту. Чи так?

— Бджоли, — продовжувала мама, — становлять наче одну велику родину, де головою є королева-матка. Вона у вулику найважливіша, бо лише вона несе яєчка. Є ще у вулику самчики-трутні. А бджоли-робітничі виробляють віск і будують з нього комірочки, де виводяться хробачки й зберігається мед. Бджоли-робітничі не несуть яєчок, вони лише працюють: годують личинки, чистять, порядкують у вулику, приносять мед і пилок. Вони також обороняють вулик від усяких напастей.

Коли вліті розмножаться багато бджіл і народиться друга королева-матка, у вулику стає тісно. Тоді стара королева-матка забирає з собою частину бджіл, вилітає з ними із вулика й шукає іншого житла. У вулику залишається молода матка. Поділ бджіл у вулику називають рійкою, а бджілок, що залишають вулик — роєм. Рій підіймається в повітря, летить, а потім сідає донебудь на огорожі або на дереві. Бджоли сідають купкою, тримаючись одне одного лапками, і так з них постає велика куля, мов якийсь гарбуз. Усередині цієї живої кулі сидить королева-матка.

Тоді пасічник закриває обличчя дротяною сіткою, бере кошик-рійницю, приставляє драбину до дерева, на якому сидить рій, підсувається обережно до бджіл, згортає їх у рійницю і переносить до порожнього вулика. Здебільшого бджілки поведуться спокійно, мов чемні діти, і дають себе примістити в новому житлі. Але часом буває, що й жалять...

**

— Я не раз помагала своєму татові в пасіці. Було в нас яких тридцять вуликів. Мене бджоли знали й не жалили, а як котра і вжалила, то це мені не шкодило.

Наша пасіка була недалеко від хати. За пасікою стояли господарські будинки, а далі був сад. Повз хату й пасіку вела дорога, а за дорогою була сіножать.

Всередині пасіки була клімба, де я ще навесні посіяла квіти. Приїхавши із школи додому на вакації, я побачила, що моя клімба буйно за-

росла бур'яном, серед якого квітки ледве було видно. Хто ж бо мав упорядкувати цей квітник, коли мене не було вдома?

І я взялася до роботи. Смерком, коли бджоли перестали літати, я босоніж, нишком-тишком підкралася до кльомби, присіла на землі й стала полоти бур'ян. Надворі було гаряче й парно. В такий час бджоли бувають неспокійні. Цього я боялася.

І справді, було чого!

За кілька хвилин прилетіла бджола-розвідниця. „Жумм!“ — забриніла в мене над вухом, облетіла кльомбу і зчезла. „Е, що там, одна бджола — невеликий страх!“ — подумала я, поспішно роблячи своє діло.

Але розвідниця дала знати, що якийсь ворог бушує в пасіці. Зараз із вулика вилетіло кілька бджілок, а я, на біду, зробила необережний рух вирваним бур'яном. Бджоли, мабуть, прийняли це за виклик. З тоненьким бойовим бринінням кинулися на мої босі ноги й незакриті руки. На лихо, я не втерпіла, стала обганятися. Ой, наробила ж я собі клопоту!

З вулика вислано цілу частину війська в наступ на мене. Це вже не жарти! Бджіл було, може, з п'ятдесят. Оточили мене та й ну жалити, куди попало, а найбільше в ноги. Ах! Моя ти годинонько нещаслива! Від такого наступу треба чимскоріш утікати. То ж я кинула все, дала ногам знати, та до хати, до кухні! А бджоли за мною! Ледве встигла зачинити входові двері. А бджоли б'ються об кухонне вікно, об шибки. І довго ще билися та люто гуділи, поки не заспокоїлись і не вернулися до вулика. Отак вони мене провчили. . .

Та мені ті ужалення, хоч і боліли, нічого не пошкодили. Я повитягала жала й натерла ті місця амоніаком.

Мій татко сказав: „Добре тобі так! Не дратуй бджіл! Кльомбу треба засіяти травою“.

**

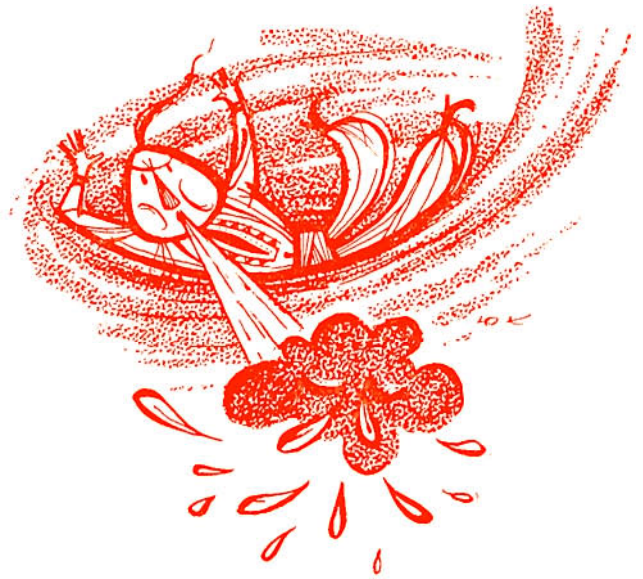
Старший від мене брат Юрко, коли приїжджав додому з гімназії, помагав батькам у господарстві. Але він не підходив до бджіл, бо боявся їх. Коли татко кликав його помагати, він знаходив собі іншу роботу. Татові це не подобалось, але раз він сам переконався, що Юрко справді не може наблизитися до бджіл.

Високо на яблуні сів рій. Татко приставив драбину до дерева і заходився „збирати роя“. Мене тоді не було вдома, і тато звелів Юркові вилізти на драбину і тримати рійницю, в яку мали падати бджоли.

Брат не мав на лиці охоронної сітки, бо не було часу її захопити. Увесь зіпрілий, тримав він тремтячими руками кошик із бджолами. Нараз бджола вжалила його в чоло, над самим носом, поміж очима. Це так його вразило, що він, мало не впавши з драбини, крикнув:

МИ І ХМАРКА

Це було у небі синім,
В небі синім України:
Вийшла хмарка прогулятися,
З вітром в піжмурки погратися.



Раптом вітер звідусюди
Як подме на повні груди —
Та й поніс малу хмарину
Через всеньку Україну!

Бідна хмарка слізно просить:
— Годі бавитися, досить! —
Але вітер мов не бачить,
Що вона ось-ось заплаче! . .

Ми сховались у куці
І не мокли на дощі!

— Тату, візьміть рійницю! Я . . . я не можу! . .
Спустився з драбини й побіг до хати. Хоч зараз видобув жало, миттю почало пухнути в нього чоло. До вечора спухла вся голова.

Хлопець терпів страшні болі. Татко мусів покликати лікаря, бо в брата почалася гарячка.

Тепер уся наша родина переконалася, що Юрко не дарма боявся бджіл і не з лінивства уникав роботи в пасіці. Так то, діти, бувають люди, що їм ужалення бджоли може дуже пошкодити.

**

У нас на господарстві були й корови. Під весну народилися телята, і мої батьки задумали двоє телят продати. Приїхав із сусіднього села молодий купець, купив їх і поклав на свій візок. Цей візок враз із конем та телятами лишив він на нашому подвір'ї, а сам пішов кудись в інших справах.

Надворі стояв хмарний і душний полудень. В такий час буває для бджіл більший „пожиток” — меду в квітках так багато, що він аж капає. Тоді бджоли, мов у гарячці, літають в поле і з поля, поспішаючи зібрати якнайбільше меду.

Купець, мов на злість, розташувався із своїм конем на подвір'ї, через яке летіли бджоли на поле. А треба знати, що вони страшенно не люблять запаху кінського поту. Ну, а в таку спеку кінський і телячий піт чути дозвуги. Отож і було чого бджолам розлютитись!

Кілька бджілок ужалило коня. Він давав кивати головою та обмахуватися хвостом. Це ще більше їх роздратовало, і вони стали жалити, куди попало.

Тоді кінь як не стрепенеться, як не рушить з місця! Разом з візочком і телятами гальпом вибіг з подвір'я, перестрибнув придорожній рів і опинився на сіножаті, де якраз лежало скошене сіно. Може був би ще й далі втікав, але заплутався в упряжі.

Побачивши все це з вікна, ми вирішили негайно бігти на порятунок, бо бджоли могли зажалити і коня і телят на смерть.

Не було іншого способу, як „підкурити” бджоли. На щастя, в кухні горів вогонь. Я миттю зробила „куриво”, себто набрала у бляшанку жару, а татко насипав на нього порхна з трухлявого дерева, яке почало куритися клубами диму.

З цим куривом ми щодуху побігли на сіножать. А там... знаєте, що тим часом сталося?

Надбіг задиханий купець і давай відганяти бджоли! Вони всі кинулись на нього, жалять, що Господи рятуй! А він — бабах на землю, зарив голову в сіно, хвищає напівголими в старих шкарбунах ногами та репетує:

— Ой! О-йо-йой! Гвалт! Гвалт! Рятуйте, люди!

Нам, як пасічникам, було дуже смішно, хоч і шкода було купця. Почали ми підкурювати бджіл. Вони від диму вмить щезли, немов їх тут і не було.

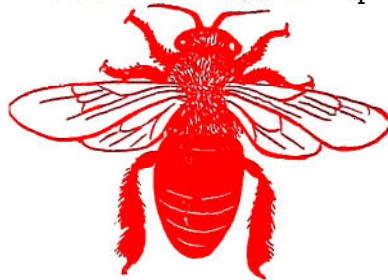
А наш купчик не переставав стогнати та кричати:

— Ой, пане господарю! Та подивіться, чи я ще живий!..

Тоді ми з татом таки не вдержались від сміху. Ха-ха-ха! Ха-ха! Аж за боки беремося, чуючи таке смішне питання.

Але не пора на жарти! Коня ми випрягли і разом з телятами забрали до стайні, а купця — до хати. Давали раду, як могли, щоб протидіяти бджоляній їді. І, Богу дякувати, все скінчилося добре. За деякий час купчик від'їхав додому. На прощання ми його добре погостили, а татко значно спустив йому ціну за продані телята.

Примітки: Пш о н о — це крупи з проса, рослини, що має стебло, подібне до рижу. В Україні сіють досить багато проса, а з пшона варять кашу або печуть голубці; п а с і к а — обгороджене тином місце, де стоять вулики. Той, хто доглядає пасіки, зветься пасічник; а м о н і я к — це газ або плин з гострим запахом; ш к а р б у н або ш к а р б а н — старий, зношений черевик або чобіт.



ЛИСИЦЯ Й ЦАП

Лисиця, на гав задивившись, у криницю впа-ла. Вона не втопилася, — води було мало, — та вилізти ніяк.

Приходить цап. — А що ти тут робиш, сестрице? — питає він лисицю.

— Відпочиваю від спеки. Тут холодок, і скільки хоч водиці. Стрибай і ти.

Цап і стрибнув, лисиця ж — скік йому на роги — і геть з криниці подалась.

— ◆ —

УКРАЇНСЬКІ НАРОДНІ ПРИПОВІДКИ

Де два сваряться, третій користує.

Страху нема там, де його не бояться.

Не думай про страх, то його й не буде.

Полохливий заць і пенька боїться.

Щоб лиха не знати, треба рано вставати.

ВИГАДЛИВИЙ ПЕТРИК

Пластовий новак Петрик дуже любив усілякі вигадки-жарти. Тепер він уже не новак, а юнак, але його вигадки ще цікавіші, бо ж він уже багато дечого навчився, знає вже дещо хемію і фізику, а ці науки дуже придатні для всяких вигадок.

Одного ранку покликав Петрик своїх друзів, щоб показати їм... „яйце з плянети Марс”. Звичайно, всі догадалися, що Петрик жартує, але цікаві були побачити, яке то „марсове яйце”. І справді, яйце було незвичайно велике. Друзі здивувалися — звідкіля Петрик дістав таке яйце? Петрик не признався зразу, але згодом розкрив свою „таємницю”. А вона зовсім проста. Отож, Петрик поклав звичайне куряче яйце в оцет, і через три години його шкаралупка розпустилася. Тоді Петрик добре сполоскав яйце і поклав на ніч у воду. Вранці яйце „виросло”.

Тоненька оболонка, що вкриває білок, перепустила воду, і вона наповнила яйце і побільшила його. От і вся Петрикова „таємниця”.

ДОЩИК ПАДАЄ. ЦЯП-ЦЯП..



-ХТО ІДЕ ТУТ?
-ЧАП-ЧАЛАП!



-ХТО ЗА НИМ?
-ОНИСИМ,



МУШКА,
МИШКА,
МУРАШКА,
ЩЕ Й МАЛЕНЬКА
ЧЕРЕПАШКА.



-ЧИ ПРИЙМЕШ НАС, ДРУЖЕ,
БО МИ ЗМОКЛИ
ТРОХИ-ДУЖЕ.



-ТУТ ЗАХОДЬТЕ ДО ШАТРА
НОВАКА ПЕТРА!



ОСЬ ШАТРО
І ПЕТРО!
КУЧЕРЯВИЙ,
ДО РОЗМОВ
ВІН ЦІКАВИЙ.

КАЖЕ: - МОВ
НАУЧИТЬ МЕНЕ, ПРОШУ:



ОЧЕРЕТІВ „ШУ-ШУ-ШУ“



КОМАРОВОГО „ЗЗУ-ЗЗУ“:



РОЗУМІТИ
ПО-МИШАЧОМУ,



ПО-КОТЯЧОМУ.
ТЕЖ УМІТИ
ШВАРГОТІТИ



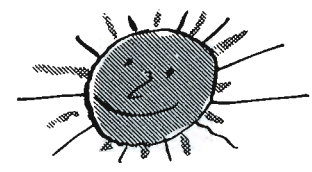
ПО-КРУТЯЦЬКОМУ,
ПО-НІЯЦЬКОМУ.



ДОЩИК ПАДАВ...
ДЕНЬ І ДВА -
ЦЯП-ЦЯП-ЦЯП...



ЧАП-ЧАЛАП
ВЧИВ ПЕТРА:
„ШУ-ШУ-Ш-У,
ТРА-ТА-ТА...“



РАПТОМ СОНЦЕ
ЗАСВІТИЛО -
ЛЮБО-МИЛО.



ВИЙШЛИ НОВАКИ З ШАТРА,
СЛУХАЮТЬ ПЕТРА.

А ПЕТРО,
ЦЕЙ НОВАК,
КАЖЕ ТАК:



„ВСЕТІАЧУАН УМОЖУЧ І
ВСЕТІАРУЦ ЕН ОГОВС!“



НОВАКИ АЖ СІЛИ!

ПРІЛИ, ПРІЛИ,
ПРІЛИ, ПРІЛИ,
ПРІЛИ, ПРІЛИ,

ВРЕШТІ ЗРОЗУМІЛИ!



ВИ, МАЛЕНЬКІ ЧИТАЧІ,
ЗРОЗУМІЛИ ТЕЖ, ЧИ НІ?

БОГДАН, КОЗАК-ХАРАКТЕРНИК ІСТОРИЧНА КАЗКА UKRAINIAN TALE БОГДАН, КОЗАК-SORCERER

РОЗДІЛ XII: ВІДВАЖНИМ ПЕРЕМОГА!

CHAPTER XII: VICTORY TO THE BRAVE!



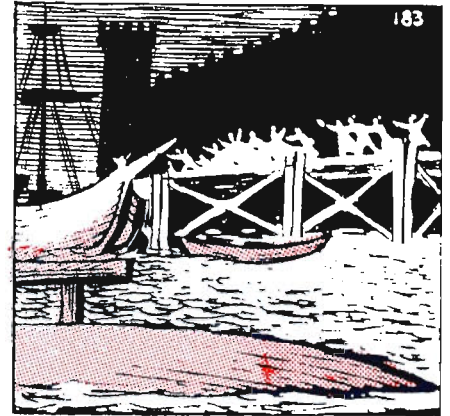
Під прикриттям вогню й диму Ярема з козаками непомітно перемістив чайки на другу сторону півострова.

Unnoticed, under cover of fire and smoke, Yarema and the Kozaks portaged the boats to the other side of the peninsula.



У пристані Очакова юрба турецького населення з тривожною цікавістю придивлялася до вогнів на тому березі лиману.

In the Ochakiv harbor a crowd of frightened Turks was watching with interest the fire on the other side of the estuary.



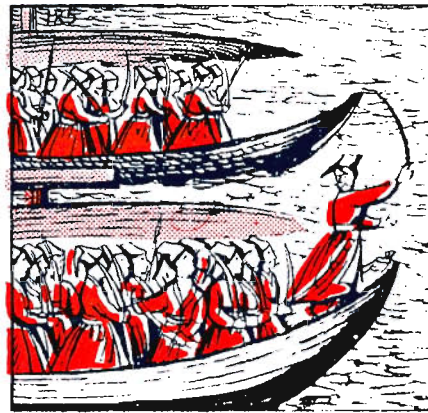
Раптом з-під поверхні води виринули якісь страшні потвори. Зчинився несамопитий переполох.

Suddenly, some terrible-looking monsters emerged from the water. Everyone began to panic.



З „потвор” вискочили козаки й попливли швидко до берега.

From inside the “monsters” jumped out the Kozaks and quickly began to swim for the shore.



За тулубами підводних човнів з'явилася козацька флотилія під команду Яреми.

From behind the submarines appeared the Kozak fleet headed by Yarema.



Поки турки спам'яталися, козаки вскочили крізь відчинену браму в місто.

Before the Turks realized what was happening, the Kozaks broke through the open gates into the city.

(Продовження буде)
(To be continued)